

## GËRZHETA

Na ishin një herë katër vëllezër. Tre vëllezërit e mëdhenj merreshin me bujqësi, ndërsa ai më i vogli ruante delet. Ata shkonin shumë mirë me njëri-tjetrin. Ata dëshironin të rehatoheshin dhe të jetonin në paqe. Dhe vërtet nuk kaloi shumë kohë dhe u martua vëllai më i madh, më pas i dyti dhe së fundi vëllai i tretë. Kur i erdhi radha vëllait më të vogël, ai nuk pranoi kurrsesi. Prandaj vëllezërit më të mëdhenj nuk e ngacmuan për ca kohë, duke menduar se ai nuk u hapej atyre nga turpi – kështu mendonte me veten e tij vëllai më i vogël. Çdo ditë ai ju printe deleve përpara dhe i çonte, që të kullotnin në një fushë, ku bari ishte rritur deri në gju. Në mes të asaj fushe ndodhej një gjol i madh. Në atë gjol jetonte një gerzhetë, që ishte aq e bukur sa nuk ishte parë ndonjëherë një bukuri e tillë mbi tokë. Djali i avitej gjolit pa e parë askush. Ai fshihej prapa nje kaçubeje dhe kënaqej duke e parë gerzhetën, që lahej aty në atë ujë dhe më pas dilte në shulla<sup>1</sup> dhe krihej. “Kjo është për mua dhe unë nuk marr tjetër vajzë” – pëshpëriti djali me vete. Për herë e më shumë po i ngulitej ky mendim në kokë. As ditë dhe as natë ai nuk po gjente më qetësi, duke menduar, se si do ta bënte atë vajzë për vete. Vëllezërit e tij duke e parë ashtu të mërzhitur, çdo natë e ngacmonin me fjalë, derisa e lodhën dhe një ditë e detyruan që të flasë.

- Ah more vëllezër, - u tha, - sa herë që i çoj delet në kullotë në një gjol kam pare një grua të hijshme, që nuk mund ti gjindet shoqja kurrkund mbi dhe. Ajo lahet dhe krihet, e del e rri në shulla; por nuk ka burrë, që ti afrohet, sepse në çast zhytet në ujë dhe zhduket. Mua më është ngulitur mëndja te ajo vajzë dhe o marr atë o vdes më mirë pa u martuar.

- Mos e thuaj atë fjalë, - ia pret vëllai më i madh, - sepse ajo është gërzheta e gjolit. Ti s'mund ta prekësh me dorë as për katërqind qese dhe jo më ta biesh në shtëpi.

- E pra unë kam bërë një plan, - u thotë më i vogli vëllezërve, - por nuk e di, nëse ju do të më ndihmoni pak.

- Vëlla, - ia pritën të tri vëllezërit njëzëri, - për të të ndihmuar ne të ndihmojmë, por ne ndruhem, se nuk na del gjë. Pa na trego një herë, se çfarë ke menduar ti.

- Kam menduar, - thotë vëllai më i vogël,- të vë mu në breg të gjolit një këmishë të bukur me grykë dhe mëngë të qepura, një pasqyrë, një sapun dhe një krëhër. Aty pranë ne të hapim katër gropa për tu fshehur ne të katërt në to. Kur të dalë gërzheta në tokë, ajo do ti shohë ato sende e do të mendohet, se për çfare përdoren. Dhe kur ajo do të veshë këmishën me mëngë të qepura, ne do t'i rrijmë gati për ta kapur atë.

- Mirë e paske menduar, - iu përgjigjen vëllezërit,- ne nuk do të rrimë pa i hyrë kësaj pune.

Të nesërmen në mëngjez, pa zbardhur mirë drita, vëllezërit morën shata e kazma dhe këmishën me mëngë dhe grykë të qepur dhe shkuan te gjoli. Në vëndin, ku pushonte gërzheta ata vendosën këmishën, pasqyrën, sapunin dhe krëhërin. Pastaj hapën katër gropa dhe u futën brenda.

---

<sup>1</sup> Shulla – faqe mali

Zbardhi drita, dielli ra mbi gjol dhe uji nisi të ngrohet. Afër mesditës gërzheta nxorri kokën nga uji dhe pa me kujdes, se mos kishte njeri. Pastaj doli në breg për tu krehur. Rrobat i kishte të holla dhe të tejdukshme. Pa u ulur mirë asaj i shkuan sytë te këmisha dhe te pasqyra. Ajo iu afrua dhe i mori në duar një e nga një. Pastaj hyri përsëri në ujë dhe u la me sapun. Pasi u la doli përsëri në breg për tu tharë. Me njërën dorë ajo mori krehërin dhe me tjetrën pasqyrën dhe, pasi u kreh dhe u zbukurua, filloi të veshë këmishën. Sapo vëllezërit e panë, që ajo po përpiquej të nxirrte kokën dhe krahët nga këmisha, u sulën drejt saj dhe me shumë mundime e lidhën dhe e çuan tek shtëpia e tyre. Gërzheta e kuptoi, se nuk mund të shpëtonte më prej tyre, prandaj bëri siç i thanë ata. I hoqi rrobat e veta dhe u vesh me rrobat e vëndit. Pas disa ditësh ajo vuri kurorë me vëllain më të vogël. Ajo i kryente të gjitha punët pa u mërzitur, por për të folur nuk fliste me asnjë. Pjestarët e familjes çuditëshin për këtë gjë. Pas nje viti ajo lindi një djalë të shëndoshë dhe të bukur, që kënaqeshe duke e parë. Por edhe në këtë rast ajo nuk foli. I shoqi u mundua, që ta bënte të fliste por qe e pamundur. Atëhere ai mori shpatën në dorë, kapi djalin dhe i tha të shoqes:

- Ose fol, ose une e vrava djalin!

Gërzheta, duke menduar, se ai vërtet do ta vriste djalin, hapi gojën dhe tha:

- Mos ma vrit djalin!

Kur dëgjuan, se gërzheta foli, i shoqi si dhe të gjithë të tjerët u gëzuan. Por Gërzheta vazhdoi duke thënë:

- Une duhej të rrija pa folur edhe katër dite. Pastaj do të më dilnin nga gjoli gjithë gjërat dhe pasurija, që kam patur, kur jetoja atje nën ujë. Por tani, që më detyruat të flas para kohe, e gjithë kjo pasuri ka humbur përgjithmonë dhe kështu ju s'do të merrni asgjë.

- Po më vjen keq, - i përgjigjet i shoqi, - por të kemi shëndetin dhe ne do të jetojmë me ato që na ka falur perëndia.

Vëllezërit ia kishin frikën Gërzhetës, se mos u ikte. Prandaj e ruanin vazhdimisht. Por, kur zoti i fali djalin, atëhere e lanë të lirë dhe nuk e ruanin më. Gërzheta e nuhati këtë dhe një ditë prej ditësh e pyeti të shoqin:

- Ku m'i ke lënë rrobat, që kam patur?

- Po pse? - E pyeti i shoqi. - Për çfarë të duhen?

- Ashtu kot, - ia kthen e shoqja, - unë dua vetëm t'i shoh ato.

I shoqi, i cili nuk mendoi se mund të ndodhë ndonjë gjë, ia tregoi arkën e mbyllur me çelës, ku ndodheshin rrobat e saj dhe doli jashtë që të punonte.

Gërzheta e vëzhgonte arkën herë pas here. Një ditë prej ditësh, kur pa, se askush nuk po e ruante, nxori rrobat nga arka dhe i veshi. Pastaj shkoi me vrap tek gjoli e u zhyt brënda dhe u zhduk një herë e përgjithmonë. Në mbrëmje, kur u mblodhën të gjithë pjestarët e familjes në shtëpi, e kuptuan, se çfarë kishte ndodhur, por nuk kishin më se çfarë të bënin.

**Donika Omari**

## DAS SCHÖNE MÄDCHEN

Es waren einmal vier Brüder. Die drei grösseren Brüder bestellten die Felder, und der kleinste Bruder besorgte die Schafe. Zwischen ihnen herrschte glückliche Harmonie, und sie wünschten nichts anderes, als in Frieden zu leben. Eines Tages heiratete der grösste Bruder, dann der zweite und danach der dritte. Der kleinste Bruder jedoch wollte auf keinen Fall heiraten. Seine Brüder zwangen ihn nicht dazu.

Als der kleine Bruder eines Tages das Vieh auf eine Wiese mit hohem Gras führte, sah er einen grossen Teich. In diesem Teich lebte ein sehr schönes Mädchen, so schön wie kein anderes auf der Welt. Als der Junge sie sah, verliebte er sich in sie. Er versteckte sich hinter den Bäumen und beobachtete, wie das Mädchen badete "Das ist die Frau, die mir gefällt", sagte er zu sich, "aber wie kann ich sie kriegen?" Dieser Gedanke liess ihm keine Ruhe, und er wollte sich keinen Frieden geben, bis diese Frau die seinige wäre.

Seine Brüder merkten, dass er immer traurig war, und sie fragten ihn, was mit ihm los sei und wie sie ihm helfen könnten.

"Liebe Brüder", sagte er, "als ich neulich das Vieh zur Weide brachte, habe ich eine schöne Frau in einem Teich gesehen, und ich habe mich in sie verliebt. Sie ist so schön wie keine andere. Sie wusch und kämmte sich, kam aus dem Teich und ruhte sich am Ufer aus. Seit ich diese Frau gesehen habe, finde ich keine Ruhe mehr. Entweder ich bekomme diese Frau oder ich sterbe als Junggeselle."

"Was sprichst du da", antwortete der grösste Bruder, "sie ist das Schöne Mädchen vom Teich und du wirst sie niemals berühren oder nach Hause führen können."

"Das weiss ich", antwortete er, "aber vielleicht könnt ihr mir helfen."

"Lieber Bruder", riefen die Brüder, "wir wollen dir gerne helfen, aber wir sind nicht sehr überzeugt, dass es gelingt. Sag uns trotzdem, was du vorhast."

"Hört zu", antwortete der kleine Bruder, "an das Ufer des Teiches legen wir ein Hemd, an dem die Ärmel und der Kragen zugenäht sind, dazu legen wir einen Spiegel, eine Seife und einen Kamm. Dann machen wir vier Gruben, in denen wir uns verstecken können. Wenn das Schöne Mädchen aus dem Teich kommt, wird sie diese Sachen sehen und neugierig werden. Wenn sie das Hemd anziehen will, fesseln wir sie."

"Das ist eine gute Idee. Wir sind bereit, dir zu helfen" antworteten die Brüder.

Am nächsten Morgen, als der Tag noch nicht angebrochen war, nahmen sie einen Spaten, das Hemd mit den zugenähten Ärmeln und dem zugenähten Kragen und die anderen Sachen. Damit gingen sie zum Teich. Das Hemd, den Spiegel, die Seife und den Kamm legten sie dorthin, wo sich das Schöne Mädchen gewöhnlich ausruhte, dann schaufelten sie vier Gruben und versteckten sich darin.

Kurz vor Mittag tauchte das Schöne Mädchen auf und schaute sich um. Es meinte, es sei niemand da, und wollte ans Ufer, um sich zu kämmen. Ihre Kleider waren sehr fein. Sie erblickte das Hemd und den Spiegel,

näherte sich und nahm die Sachen eine nach der anderen in die Hand. Dann ging sie nochmals ins Wasser und wusch sich mit der Seife, kam aus dem Wasser und liess sich trocknen. Sie nahm Kamm und Spiegel und machte sich schön. Dann versuchte sie, das Hemd anzuziehen. In diesem Augenblick überfielen sie die Brüder, fesselten sie mit viel Mühe und führten sie dann nach Hause.

Das Schöne Mädchen sah, dass sie nicht fliehen konnte, und fügte sich dem Willen der vier Brüder. Sie zog ihre alten Kleider aus, kleidete sich mit der Tracht des Ortes, und nach ein paar Tagen heiratete sie den kleinen Bruder. Sie arbeitete viel und war sehr folgsam, aber sie sprach nie ein Wort, und alle wunderten sich darüber. Nach einem Jahr gebar sie einen sehr schönen und gesunden Jungen, über den alle entzückt waren. Sie sprach immer noch nicht. Vergeblich versuchte ihr Mann ihre Stimme zu hören. Da ergriff er seinen Sohn und drohte ihr mit dem Schwert in der Hand: "Entweder du sprichst oder ich töte unseren Sohn." Das Schöne Mädchen hatte Angst, ihr Mann würde das tun und rief: "Bitte, töte mein Kind nicht."

Ihr Mann freute sich sehr, als er ihre Stimme hörte. Das Schöne Mädchen aber sprach: "Noch vier Tage hätte ich verbringen sollen, ohne ein Wort zu sprechen, und der ganze Reichtum im Teich wäre mein geworden. Aber jetzt, wo ihr mich zum Reden gezwungen habt, ist alles verloren."

"Das tut uns Leid", antwortete ihr Mann, "aber für unser Glück brauchen wir keinen Reichtum. Wir können glücklich leben mit dem, was wir haben."

Die Brüder hatten anfänglich Angst, dass sie flüchten würde, und überwachten sie. Nachdem aber der Junge zur Welt gekommen war, liessen sie von der Überwachung ab. Das Schöne Mädchen merkte es und eines Tages fragte sie ihren Mann: "Wo sind meine alten Kleider?"

"Warum?", fragte der Mann. "Weshalb brauchst du sie?"

"Einfach so", antwortete die Frau, "ich möchte sie nur sehen."

Ihr Mann glaubte nicht, dass etwas passieren könnte, und zeigte ihr, wo die Kleider eingeschlossen waren.

Eines Tages, als niemand zu Hause war, nahm das schöne Mädchen ihre alten Kleider, zog sie an, ging in den Teich zurück und verschwand für immer.

**Donika Omari**